

Yusuf Kaplan 20 Kasım 2017, Pazartesi günü yeni şafakta “Önümüzü açacak bir eğitim sistemi önerisi” başlıklı bir yazısı yayımlanmış. Yazısına şöyle başlıyor Kaplan:

“Bugüne kadar -son iki asırdır- İslâm’a bile hep Batılı kavramlarla ve bakış açılarıyla baktık. Bir arpa boyu yol alamadık, kaçınılmaz olarak.Oysa ulaşmamız gereken nokta şu olmalı: İnsanlığın tecrübesini de İslâmî kavramlarla, bakış açılarıyla, anlam haritalarıyla izah edebilmek.”

Kaplanın yazısında tespit ettiği ve biraz sonra aktaracağım “eğitim sorunlarına” karşı Kaplan çözüm olarak “Sünnet-i Seniyye” yi öneriyor. Kendi ifadeleri ile okuyalım:

“Hakikat, Kur’ân-ı Kerîm’de dercedilmiş, Sünnet-i Seniyye’de hayatlaştırılarak izah edilmiştir.

Bu şu demektir: Sünnet-i Seniyye, hayata ve harekete geçirildiği zaman gün ışığına çıkabilir hakikat.

Hız. Peygamber (sav) boşuna gönderilmedi, değil mi? Üstelik de âlemlere rahmet olarak! Ayrıca Peygambersiz İslâm projesi adım adım boşuna hayata geçirilmiyor!

İslâm’ın ve geliştirilen medeniyetinin hakikati de, bütün diğer medeniyetlerin hakikati de Rahman’ın rahmeti gereği, âlemlere rahmet olarak gönderilen Efendimiz’in (sav) sünnet-i seniyye’sinde şifrelenmiştir. “

Yusuf Kaplan’a göre olarak “Sünnet-i Seniyye” bize üç temel varoluş şartını sunuyor: “Biliş (hakikat fikri), oluş (insan ve hayat fikri), varoluş (dünya fikri)” Bu üç temel de insanın yaşayacağı bir “hayat-dünya” tasavvuru inşa ediyor.

Yusuf Kaplan’ın yazısında dikkatimi çeken nokta, “Kuran’ın tam, mükemmel ve detaylı; dolayısı ile tek kaynak olarak yeterli ” olduğunu ifade eden görüşü (ki bu ifadeler Kuran’da yazan ifadelerdir) hiç tartışmayıp, her seferinde “peygambersiz islam, dış güçlerin oyunu” gibi sığ ifadelerle eleştirmesi.

Şimdi de Yusuf kaplan’ın yazısında “Batı eğitim anlayışına dair getirdiği eleştirileri kendi

ifadeleri ile özetlemek istiyorum” :

“...Esas itibariyle epistemolojik alanı eksene aldığı için yalnızca entelektüel/zihnî çaba üzerinden işleyen seküler Batılı eğitim sistemi, niteliğe değil, niceliğe; anlayabilmeye değil, yalnızca bilmeye dayalı; insanın ruhunu önce yok sayan, sonra da yok eden; varlığa ve hakikate ontolojik saldırı üreten söylemsel şiddet yüklü bir eğitim sistemidir...”

...” Bu eğitim sistemi, yalnızca “nasıl” sorusunun izini sürer: Nasıl daha fazla üretebiliriz? Nasıl daha fazla tüketebiliriz? Nasıl daha fazla güç elde edebiliriz?..”

“.... Bu veri ve enformasyon yığınlarıyla anlam’a, vicdana, erdeme, hikmete değil; anlamsızlığa, vicdansızlığa, erdemsizliğe, en hafif ifadeyle, birbiriyle irtibatsız verilere ve bilgi kırıntılarına ya da kaosa ulaşılabilir ancak...”

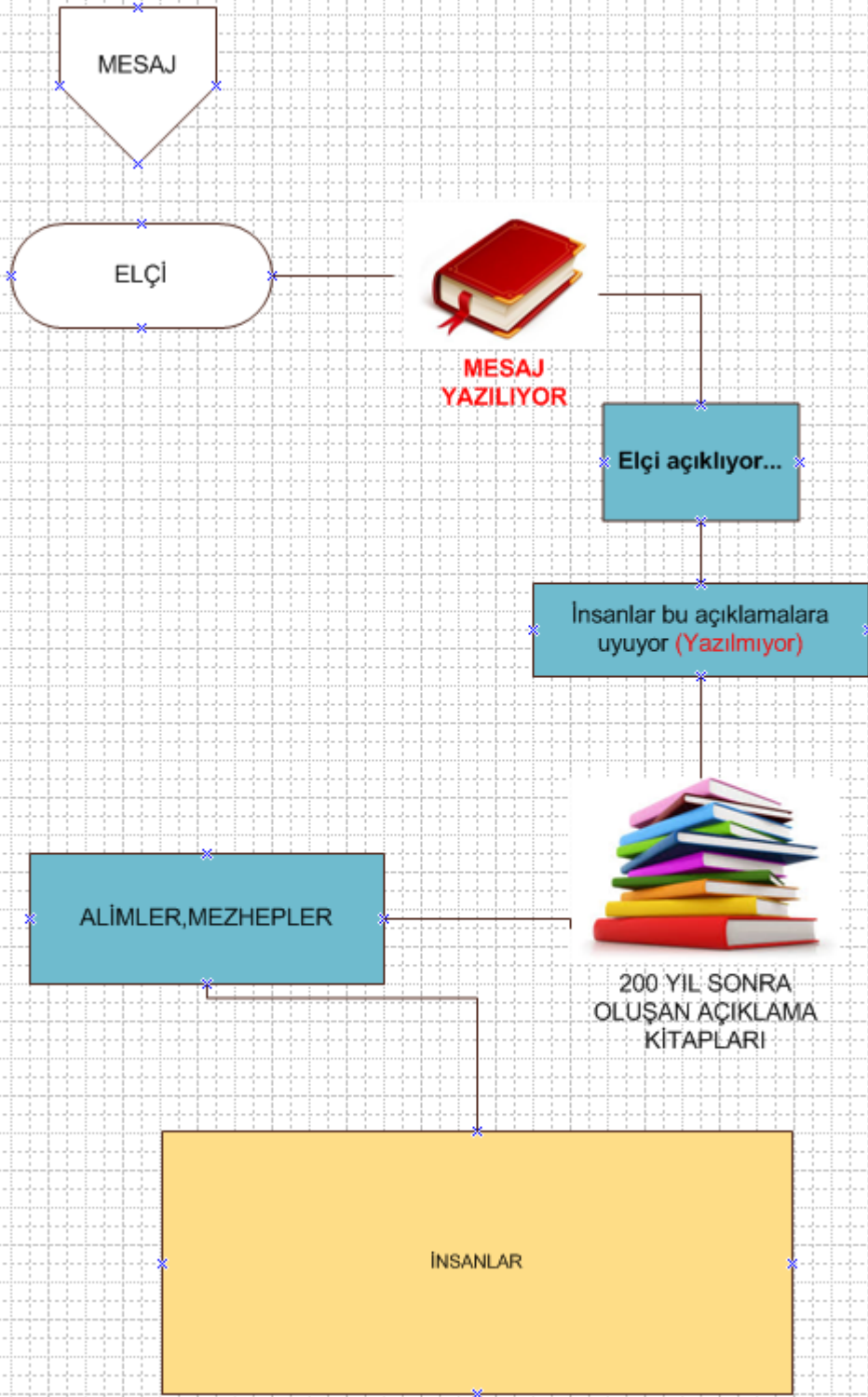
“.... seküler Batılı eğitim sistemi, “ne?” sorusunu da, “niçin?” sorusunu da sormaktan özenle kaçınır. Hele de “niçin?” sorusunu sorduğu zaman, bütün zaaflarının ortaya çıkacağını bildiği için, “niçin?” sorusu, Batılı eğitim sisteminin lügatinde yoktur. “Niçin!” sorusu sorulduğu zamanlardaysa, yanlış sorulur....”

Düşüncelerimi ifade etmek için bu yazıyı seçmemin özel bir anlamı var. “Sünnet olmazsa nasıl namaz kılacaksınız, sünnet olmazsa kaçta kaç zekat vereceğinizi nereden bileceksiniz” gibi konuların dışında bir konuyu; “eğitim sistemi” konusunu “sünnet” ile ilişkilendiren bir yazı. Gerçi yazı her ne kadar “X iyidir Z kötüdür o halde yaşasın X” gibi sığ bir önermeyi içerse ve analiz, inceleme ve tartışma gibi unsurlardan uzak da olsa dile getirdiği konu itibariyle benim dikkatimi çekti. Çünkü yazı **“Hakikat, Kur’ân-ı Kerîm’de dercedilmiş, Sünnet-i Seniyye’de hayatlaştırılarak izah edilmiştir”** önermesi etrafında şekilleniyor.

Bu aslında şu demek: Biz bir eğitim sistemi önerisi getirmek istersek, her ne kadar hakikat içerisine dercedilmiş olsa da Kuran’a bakarak bunu anlayamayacağız, Kuran bize bu yönde tek başına yol gösteremeyecek, çünkü müphem, kapalı, detaysız, izahsız ifadelerle dolu. Çünkü, Allah bize ne yapmamız gerektiğini öğretirken İKİLİ bir yöntem izledi. İkili yöntemin

birinci ayağı “kapalı, müphem, ikircikli ifadelerle dolu, izaha muhtaç” ama asla değiştirilemeyecek YAZILI bir kaynak (KİTAP) gönderilmesi idi. Bu kitap “tüm hakikati içerisinde barındıran ana kaynaktı. İkili yöntemin diğer ayağını ise ELÇİ’nin söz, eylem ve tavırları oluşturuyordu.

Gelin bunu bir şekil yardımı ile anlamaya çalışalım:

Şekilde gördüğünüz üzere “mesaj” ile doğrudan muhatap “elçi”. Elçi’nin birinci görevi mesajı kitaplaştırmak. Bu senaryoya göre ayetleri elçi insanlara okuyor ve de açıklıyor. Demek ki açıklamalar olmadan insanlar ayetleri anlayamıyor, daha doğrusu anlama eylemine girişmiyorlar. Kitap tamamlanıp elçi vefat ettikten sonra birinci kuşak ayetleri ve açıklamalarını biliyor. Yazılmış olan ayetlerle birlikte sözlü açıklamalarını da bir sonraki kuşağa iletiyorlar. Hatta senaryoya göre bir süre sonra açıklamaları da yazanlar oluyor. Tabi hepsini değil; kendi bildiklerini. Ama şu kesin ki, “olmazsa olmaz” konumundaki bu açıklamalar için her nedense birinci kuşak topyekün bir yazma ve kayıt altına alma faaliyetine girişmiyor. Zaman ilerledikçe “sözlü açıklamalar”ın içerine sahteleri karışmaya başlıyor ve bu yüzden açıklamaları kitaplaştırmak gerekiyor. Bu yüzden açıklama toplama ve kitaplaştırma faaliyeti başlıyor. Elçi’nin vefatından sonra ortada değişmez bir KİTAP ve rivayet edilerek gelmiş açıklama metinleri oluşuyor. İnsanlar “değiştirilemez” olan Kuran metnine değil, açıklama metinlerine itibar ediyor. Açıklama metinleri üzerine bir uzmanlık alanı ve yöntem yaklaşımı oluşuyor. (alimler, mezhepler)

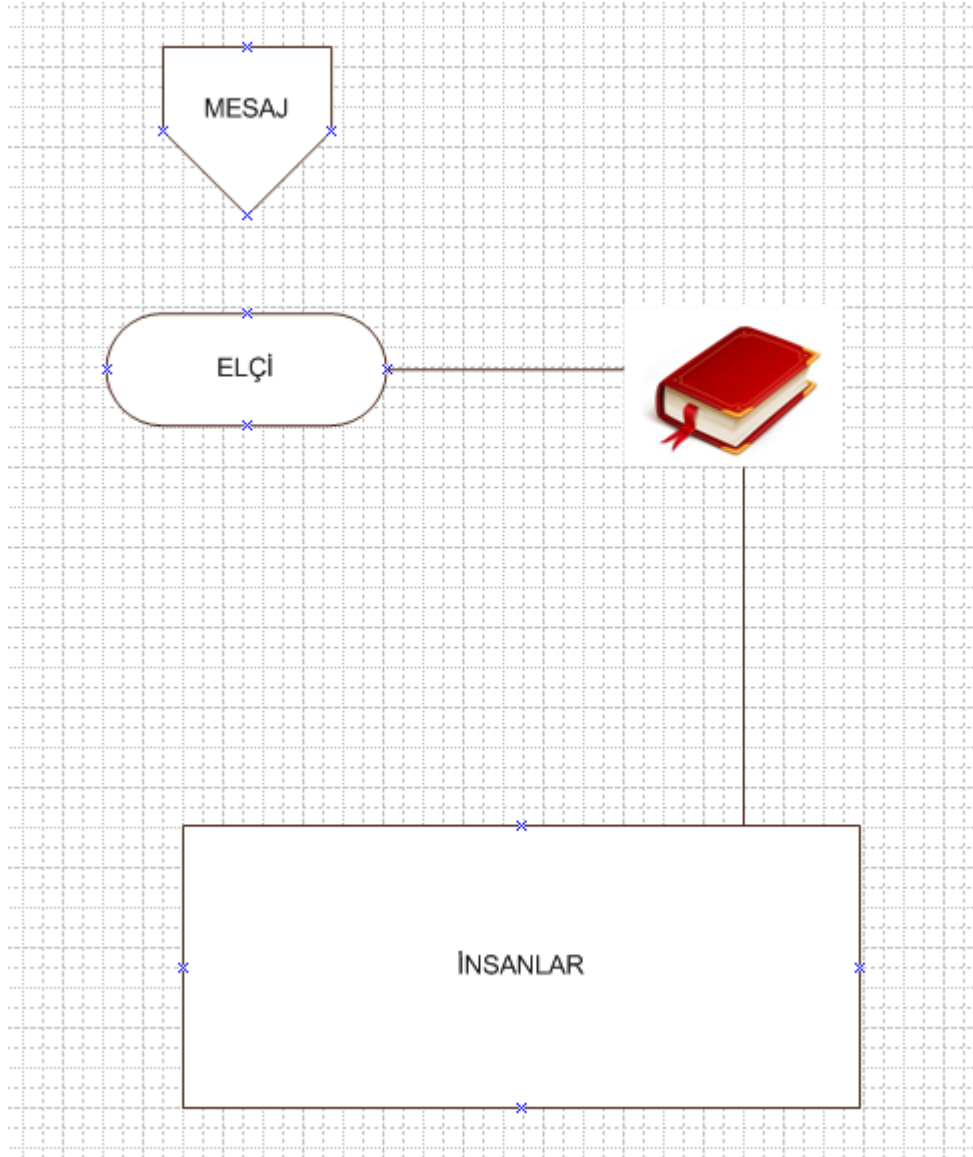
Peki bu senaryoya göre, “hakikati içerisinde toplamış olan” KİTAB’ın özelliği ne? Bu senaryoya göre KİTABı ortadan kaldırabiliriz. Herhangi bir ayet için açıklama metni bize ulaşmadıysa anlama şansımız da yok. Zaten bize ulaşan açıklama metinleri için de ayetlere tekrar bakmaya gerek yok. O halde KİTAB’ı rafa kaldırabiliriz. Açıklamalar bize yeter. Ayetleri özel gün ve gecelerde, namazlarda, hutbe başlarında ve benzeri ritüel anlarında okusak yeter. Sevap ve feyz kazanırız çünkü.

Peygambersiz İslam mı demiştik? Peki bu senaryo KİTAP’sız ama peygamberli İslam olmadı mı?

Dikkat ederseniz size hiç bir ayet veya hadis aktarmadım. Sadece hakim olan geleneksel görüşün anlattığı senaryoyu akış diyagramı olarak çizdim ve tarif ettim. Bu senaryoda “peygamber” tek plana çıktı, KİTAP önemsizleşti. “Peygambere uymak Kitaba uymaktır” ilkesi bizi şuna götürdü: Kitap= Peygamberden günümüze kadar gelebilen ve alimlerin yorumladığı açıklamaları içeren kitaplar. Peki sonuçta peygambere mi uyabilmiş olduk yoksa rivayet mekanizması ile gelen ve insanların çabası kadar oluşabilen açıklama Kitaplarına mı?

Peki, ya Allah'ın yöntemi bu değilse?

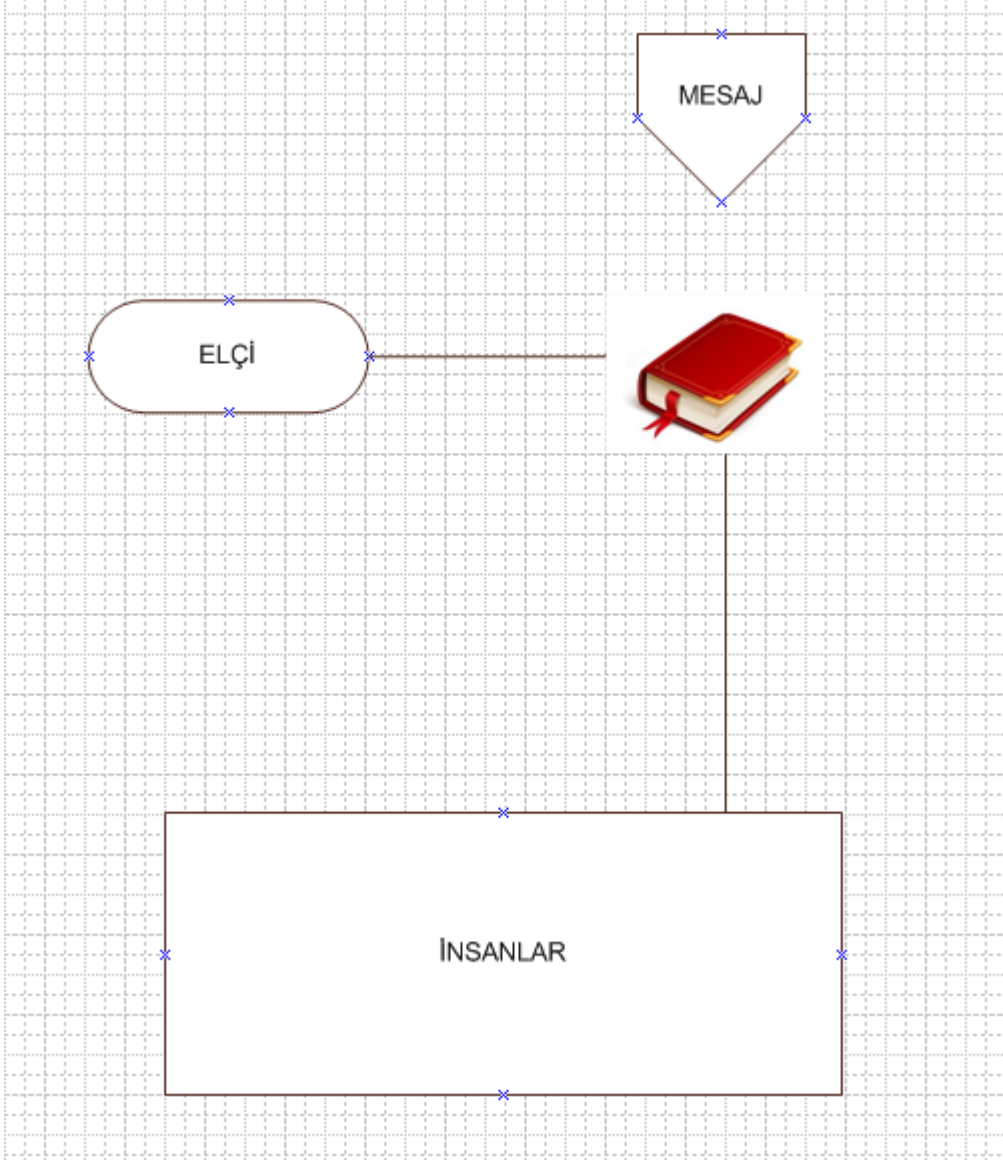
Yine şekil üzerinden anlatayım:

Mesaj ELÇİ'ye geliyor. ELÇİ mesajı insanlara aktarırken bir yandan da kitaplaştırıyor. İnsanlar ve elçi birlikte Kitab'ı okuyorlar, anlayamadıkları yerde bekliyorlar çünkü Kitap tamamlanmadı. Daha sonra açıklama ayetleri gelince daha iyi anlıyorlar. ELÇİ görevi (NEBİ de olması) gereği KİTAB'ı çok daha fazla çalışıyor. Birisi soru sorduğu zaman ayetlerle insanlara açıklıyor. Ama bu açıklamalar yazılmıyor, çünkü KİTAP herkesin emek verip çalışıp anlayabileceği yapıda. Söz gelimi RİBA'nın (şimdilik haksız kazanç diyelim) yasak olduğu KİTAP'da çok net. O zamanın ekonomik şartlarına göre çeşitli sorular olabilir. Birlikte oturup nelerin RİBA nelerin RİBA olmadığını düşünüyorlar, ayetler ışığında tekrar tekrar gözden geçiriyorlar. ELÇİ aynı zamanda kitabı en iyi bilen olduğu için onlara dersler veriyor, önderlik ediyor. Fakat bu açıklamaları yazmalarına gerek yok. Söz gelimi o dönem "hisse senedi, borsa, tahvil, döviz alıp satmak" gibi uygulamalar yok. O dönem RİBA konusunda peygamber neler dediyse bunlar o dönemin ekonomik sorunları ile ilişkili olmalı. Peygamber geleceği bilmediği için "hisse senedi, borsa, tahvil, döviz alıp satmak" gibi konularda yorum yapmış olamaz. Ancak ALLAH her şeyi bildiği için Kitabında "acaba "hisse senedi, borsa, tahvil, döviz alıp satmak haksız kazanç mı" diye soracaklara yol göstermiştir.

Eğer Allah'ın yöntemi bu ikinci varsaydığımız ise, Elçi vefat ettikten sonra insanlar KİTAP ile doğrudan muhatap oluyorlar. Elbette ki kitaba daha çok çalışanlar daha az çalışanlara ders verecek, yardım edecek. Ama kimsenin önünde kitaba muhatap noktasında bir engel yok.

Yani peygamber vefat ettikten sonra yukarıdaki şekli şu şekilde de çizebiliriz:

Bu “tamamlanmış, tam , mükemmel, detaylı, ayetleri sağlamlaştırılmış” kitap ile doğrudan muhatap olanların zaten elçi ne yapıyorsa izleyecekleri yöntem aynı yöntemdir. Bu peygamberi devre dışı bırakmak değildir, zaten “peygamberi devre içi” bırakan anlayışın Kuran’ı aslında nasıl önemsizleştirmiş olduklarını yukarıda gördük. Ayrıca kitapta elçi ile ilgili de bir çok bilgi bulunmaktadır, onun izlediği yöntemi Kuran’dan çıkarabilmekteyiz. Ve Muhammed peygamber İbrahim peygamberin yolunu izlemiştir. Bu yolu izlerken ortada İbrahim peygamberin rivayetleri yoktu, bizzat Kurandan ulaştı bu bilgiye. Biz de peygamberin yoluna yöntemine Kurandan ulaşacağız.

Yusuf Kaplan'ın yazısına dönecek olursak; yeni bir eğitim sistemi kurmak için Kuran ne söylüyor da anlamıyoruz ama "sünnet-i seniyye" diye ifade ettiği kurum daha iyi açıklıyor? (sünnet-i seniyye dediğimiz kurumun nasıl oluştuğunu yukarıda inceledik)

Buna da bir başka yazıda değineceğim.